

РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ – СИЛИСТРА

АНАЛИЗ НА ЗАРАЗНИТЕ ЗАБОЛЯВАНИЯ ПРЕЗ 2020г.

През изтеклата 2020г. голямо влияние върху диагностиката и регистрацията на заразните заболявания в област Силистра оказа пандемията от COVID-19. Предвид трансформирането на Инфекционно отделение при МБАЛ-Силистра в КОВИД отделение, през по-голяма част от годината преимуществено в отделението се лекуваха пациенти с тази диагноза. За лечение на други инфекциозно болни беше използвана базата на бившето кожно отделение в МБАЛ-Силистра, закрито като такова, поради липса на лекари. Недостигът на персонал за обслужване на двете бази доведе до сравнително нисък брой хоспитализирани пациенти с други инфекциозни диагнози.

Броят на съобщените случаи от общопрактикуващите лекари и специалисти за инфекциозно болни, лекувани в амбулаторни условия също е нисък. Вероятно това се дължи на притеснението на пациентите да посещават личните си лекари и лабораториите по време на епидемията, както и на противоепидемичните мерки, които повлияха благоприятно разпространението както на въздушно-капковите, така и на чревните инфекции.

През 2020г. в Силистренска област са регистрирани **2656 заразни заболявания, с 1926 повече от регистрираните 730 през 2019г. Общата заболяемост от ОЗБ е 2455 на 100 хил., срещу 660 на 100 хил. за 2019г. (прил. № 1)** – налице е увеличение от 1795 пункта, за сметка на случаите с Ковид-19.

Високата заболяемост се дължи на заразените с КОВИД-19 2431 случая през 2020г. (заболяемост 2250 на 100 хил.). Това завишава съществено дела на дихателните инфекции (заболяемост от 2348 на 100 хил. при 296 на 100 хил. за предходната година). Останалите групи инфекции бележат намаление.

В структурата на заразната заболяемост през 2020г. дихателните инфекции имат водещо място и съставляват 92% от общия брой ОЗБ, следвани от чревните инфекции - 4%. Относителният дял на трансмисивните инфекции е 0,3%, на вирусните хепатити и невроинфекциите е 0,2%, на сексуално предаваните инфекции 0,1%.

Водещо място сред **въздушно-капковите инфекции** заема **КОВИД-19** със заболяемост от 2251/100 хил. (при средна за страната 2876/100 хил.). Болните от КОВИД-19 представляват 96% от дихателните инфекции. Най-засегнатата възрастова група е 55-59г. (заболяемост от 4147 на 100 хил.), следвана от 50-54г. (3582 на 100 хил.), 60-64г. (3194 на 100 хил.), 35-39г. (2642 на 100 хил.) и др. Най-висока е заболяемостта в община Силистра (3195 на 100 хил.), следвана от община Тутракан (2387 на 100 хил.), община Алфатар (1820 на 100 хил.), община Дулово (1494 на 100 хил.), община Главиница (1298 на 100 хил.), община Кайнарджа (753 на 100 хил.). През годината с летален край е завършило лечението на 139 от болелите (смъртност 129/100 хил. и леталитет 5,72%), а 680 (28%) от болните са лекувани в болнични условия.

Епидемичният процес през годината имаше различни характеристики. Първите 5 заболели от КОВИД-19 в Силистренска област са регистрирани през месец март 2020г. (2) и месец април 2020г. (3). След пауза от два месеца – май и юни, броят на заболелите в Силистренска област прогресивно се увеличи и достигна максимума си през месец ноември 2020г., след което през декември 2020г. намаля.

През месеците март и април 2020г. бяха регистрирани 2 семейни огнища - през месец март двучленно семейство, пребивавало и заразено във Великобритания и през месец април тричленно семейство с източник на инфекцията в лечебно заведение в гр. София (УМБАЛ „Св.Иван Рилски“). След пауза от два месеца, през юли 2020г. случаите започнаха прогресивно да нарастват, като в началото разпространението имаше огнищен характер – основно семейни огнища и свързани професионално групи – ГКПП Силистра, детски заведения и др. Впоследствие след средата на август разпространението придоби дифузен характер с оформяне на огнища в лечебни, детски, учебни и социални заведения, администрации, предприятия и др.

Другите регистрирани дихателни инфекции през годината са варицела със заболяемост 76/100 хил. при 82 съобщени болни (средна за страната 176/100 хил.), туберкулоза със

заболяемост 15/100 хил. с 16 заболели (при средна за страната 10/100 хил.) и скарлатина със заболяемост 6/100 хил. със 7 заболели (при средна за страната 15/100 хил.).

Варицелата заема второ място сред дихателните инфекции с 3% относителен дял, като през 2020г. броят на болните е намалял значително (82 случая срещу 275 за 2019г.). Най-засегната е възрастовата група 1-4г., следвана от групата 10-14г., а най-много заболели са регистрирани в общините Силистра и Тутракан. От общо 82 заболели, 14 са класифицирани като възможни случаи и 68 като вероятни, поради наличие на епидемична връзка. Заболели от варицела са регистрирани целогодишно, но най-голям е техният брой през първо тримесечие на годината.

Следваща по разпространение въздушно-капкова инфекция е **туберкулозата**. Заболеваемостта от туберкулоза се е понижила в сравнение с предходната година (15/100 хил. срещу 27/100 хил. за 2019г.). Регистрираните 16 болни са с активна форма на туберкулоза на бял дроб, два от случаите са рецидиви. В края на годината 1 от случаите е определен като възможен, 6 са вероятни и 9 са потвърдени след получени резултати от културелно изследване.

Заболеваемостта от **скарлатина** през 2020г. също е по-ниска спрямо предходната година. Регистрирани са 7 заболели на възраст от 1г. до 9г. от общините Силистра, Дулово и Кайнарджа. Всички случаи са определени като възможни.

През 2020г. в Силистренска област няма регистрирани болни от **морбили и рубеола**.

Второ място по брой регистрирани случаи заемат чревните инфекции. Най-висок дял имат **неопределените ентероколити** (79%). През 2020г. недиференцираните ентероколити са значително по-малко от предходната година (76 при 252 за 2019г.), а заболяемостта от 70/100 хил. е под средната за страната (74/100 хил.). Най-висока е заболяемостта при децата до 4 години. Разпределението на заболелите по общини показва, че за поредна година най-висока заболяемост е регистрирана в община Кайнарджа (178/100 хил., при средна за областта 70/100 хил.), където преобладава ромско население живеещо при лоши битови условия.

На второ място с 16% се нареждат колиентеритите. През 2020г. се наблюдава понижаване на заболяемостта от **колиентерити** (от 39/100 хил. през 2019г. на 14/100 хил.), въпреки това тя е по-висока от средната заболяемост за страната - 4/100 хил. Заболяването е най-разпространено в ранна детска възраст (до 4г.). Серотиповете, предизвикали клинично изяви заболявания са разнообразни, най-голям е броя на O167 и O149. Представени са серотипове от следните групи: ЕТЕК (67%), ЕРЕК (20%), ЕИЕК (7%), ЕХЕК (7%).

Регистрирани през годината са 3 пациенти със **салмонелоза**, като техният относителен дял е 3% от чревните инфекции, а заболяемостта от тях е 3/100 хил., срещу 12/100 хил. за 2019г., при средна за страната – 5/100 хил. Застъпени са три различни щамове – по един представител на *S. ентеритидис*, *S.Тифимуриум* и *S. Котбус*.

През 2020г. са регистрирани 2 заболели деца с **ротавирусен гастроентерит** (заболеемост от 1,85/100 хил. при средна за страната 6,34).

Няма регистрирани заболели от **дизентерия**.

Относителният дял на **вирусните хепатити** спрямо общия брой заразни заболявания е нисък и съставлява едва 0,2% от всички ОЗБ. Регистрирани са 5 случая (1 ВХ тип В, 2 ВХ тип С и 2 случая с неопределен тип).

Няма заболели деца в имунизационна възраст болни от ОВХ тип В.

Болните с неопределен хепатит са изследвани със серологични маркери за хепатит А, В и С, но не са показали положителен резултат и не са потвърдени.

През 2020г. са регистрирани 1 заразноносител на HBsAg (бременна жена) и 1 заразноносител на anti HCV (кръводарител).

Трансмисивните инфекции регистрирани през 2020г. заемат 0,3% отн. дял в структурата на заразните заболявания. Представени са от 3 потвърдени случая на Лаймска борелиоза и 5 случая на Марсилска треска (2 вероятни и 3 потвърдени). При регистрираните болни е налице епидемиологична анамнеза за ухапване от кърлеж.

Невроинфекции - през 2020г. са регистрирани **4 случая на ОВП** – Неврит на лицевия нерв с периферен произход, без доказан ентеровирус.

През 2020г. в област Силистра е регистриран 1 болен със **сифилис**.

От Националната референтна лаборатория по ХИВ през 2020г. са съобщени 2 случая на **ХИВ** позитивни лица над 18год.възраст (1 мъж и 1 жена).

През 2020г. са регистрирани **4 случая** на ехинококоза. Заболяемостта е 3,7 на 100 хил., при средна за страната – 1,27 на 100 хил. Други паразитни заболявания не са регистрирани.

Починали от ОЗБ: През 2020г. са регистрирани 139 починали с Ковид-19, срещу 3-ма починали през 2019г. (2 с Туберкулоза и 1 с Вирусен менингоенцефалит). Показателите за смъртност и леталитет са 128,68/100х. и 5,72% за 2020г. срещу 2,75/100х. и 12,5% за 2019г.

Цикличност на заразните заболявания

Неидентифицирани ентероколити - Пикът от неуточнени ентероколити беше през 2006 г., когато броят им достигна 527 случая за годината, след което заболяемостта започна да се понижава и през 2019г. съобщените случаи бяха 252. През 2020г. регистрираните случаи са само 76.

Заболяемостта от **варицела** има подчертано цикличен характер. Тя достигна пик през 2007-2009г., след което последва рязък спад през 2010. След ново увеличение на болните през периода 2012-2013 г. последва отново спад през 2014г. От 2015г. започна нов подем на заболяването и през 2017 г. заболяемостта достигна 348 на 100 хил. след кратко затишие през 2018г. , когато заболяемостта намалена на 79/100 хил., през 2019г. тя отново се повиши до 252/100хил. През 2020г. е регистрирана заболяемост от 76/100 хил.

След достигнат пик на заболяемостта от **туберкулоза** през 2002 г. (87 лица), заболяемостта започна да намалява, особено след включване на „Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата“. С нейното изпълнение се подобри дейността по профилактика на заразните огнища с откриване на инфектирани лица и провеждане на навременна и ефективна химиопрофилактика. През 2019г. са регистрирани 30 болни (заболяемост 27/100 хил.). Важна роля при диагностициране на заболяването през предходните години имаше скрининга на целевите групи в социални заведения в областта по пилотен проект, започнал през 2018г. за откриване на латентна туберкулозна инфекция, както и кампанията „Седмица на отворените врати“, провеждана неколккратно през предходните години. През 2020г. ПФО-Силистра беше едно от отделенията, определени за лечение на болни с КОВИД-19, което направи невъзможно извършването на скрининг и профилактика.

След подем на **вирусните хепатити тип А** през 2002 г., когато регистрираните болни в Силистренска област достигнаха 177, следва трайна тенденция за намаляване до 2014 г., когато поради натрупване на неимунни контингенти беше регистриран взрив от инфекцията, обхващащ няколко общини в областта с общо 50 заболяели. Опашката на взрива продължи и в началото на 2015г. Засегнати бяха селища с преобладаващо ромско население с ниска здравна култура и незадоволителна лична хигиена. През следващите години бяха регистрирани единични случаи, а през 2020г. - няма заболяели с ОВХ-А.

След 1995 г., когато бяха регистрирани 40 лица заболяели от **вирусен хепатит тип В**, заболяемостта от тази инфекция започна да спада. Обяснението за тези резултати е свързано с въвеждането на ваксината срещу ОВХ-В в задължителния календар на страната. Подобри се и работата в лечебните заведения по отношение на медицинското обслужване на периферния венозен път, който има отношение към вътреболничното заразяване с трансмисивни хепатити. През 2020г. е регистриран само един болен в неимунизационна възраст.

ОРЗ и Грип

През изтеклата 2020г. са регистрирани 1094 болни от ОРЗ и грип срещу 1658 за 2019г. След достигнатите епидемични стойности на заболяемостта в Силистренска област през 2009г., когато се разпространи новия грипен вирус тип А(Н1N1)/Калифорния, последваха 7 години, през които фоновата заболяемост в областта не достигна епидемични стойности, а доказаната лабораторно циркулация на грипни вируси беше с малка интензивност.

През грипен сезон 2019/2020г. заболяемостта от ОРЗ и Грип достигна максимална стойност през 5-та седмица на 2020г. (27.01-02.02.2020г.) – заболяемост 327 на 10 хил. при средна за страната 243 на 10 хил. Във всички възрастови групи без групата 65+ заболяемостта достигна високи епидемични стойности, значително над средните за страната. Със заповед на директора на РЗИ-Силистра от 28.01.2020г. бяха обявени противоепидемични мерки във връзка с епидемичната заболяемост. От извършените лабораторни изследвания на пациенти от област Силистра с грипоподобна симптоматика се потвърдиха 7 случая на грип, като само при един пациент беше изолиран грипен вирус тип А (H3N2), при останалите пациенти са изолирани грипни вируси тип А (H1N1). Считано от 29.01 до 05.02.2020г. беше обявена грипна ваканция за учениците на територията на цялата област Силистра.

В края на 2020г. заболяемостта от респираторни инфекции остана сравнително ниска за сезона. Разпространението на COVID-19 и предприетите противоепидемични мерки повлияха разпространението на грипните вируси както в края на 2020г., така и в началото на 2021г.

През 2017г. беше въведена уеб-базирана информационна система за надзор на тежко-протичащите респираторни инфекции. МБАЛ-Силистра участва в надзора, като за периода ноември 2017г. - януари 2018г. са въведени 21 случая на по-тежко протичащи ОРЗ, основно на деца от Детско отделение.

За 2019г. и 2020г. МБАЛ-Силистра не беше определена за участие в надзора на тежко-протичащите респираторни инфекции.

Данните за лицата профилаксирани с противогрипна ваксина през 2020г. във връзка с Националната програма за подобряване на ваксинопрофилактиката на сезонния грип показват, че са извършени 1648 имунизации срещу грип (при 1122 за 2019г.). По данни на НСИ (към 31.12.2019г.) при население в областта от 26 403 души във възрастна група над 65г., обхванатите лица съставляват 6,2%.

За поредна година количествата противогрипни ваксини в аптечната мрежа бяха недостатъчни и се изчерпаха бързо. Трета поредна година бе налице несъответствие между търсене и предлагане на противогрипна ваксина. Това повлия и на работата на имунизационния кабинет в РЗИ-Силистра, за нуждите на който през 2020г. не успяхме да осигурим противогрипна ваксина.

Вътреболнични инфекции

През отчетната 2020г. в болничните лечебни заведения от област Силистра са регистрирани **137 болни със 178 ВБИ**, срещу 151 болни с 182 ВБИ за 2019г. Отн. дял на ВБИ спрямо общия брой хоспитализирани болни е 0,88%. От общо 20 265 изписани болни 10534 (52%) са лекувани с антибиотици. През 2019г. този относителен дял е бил също толкова -52%. Използването на антибиотици невинаги е обосновано, много често те се назначават без лабораторна диагностика и антибиограма или често по профилактични индикации срещу възникването на евентуална инфекция.

Най-добра разкриваемост има в МБАЛ-Силистра, където отн. дял на ВБИ към броя преминали пациенти е 1,4%, в МБАЛ-Тутракан относителният дял е 0,02%, а в МБАЛ-Дулово няма регистрирани нозокомиални инфекции.

В МБАЛ Силистра 13% от регистрираните ВБИ са в ОАИЛ, 12% в ННО, в Хирургично отделение са 3%, в останалите отделения са регистрирани единични случаи. В МБАЛ-Тутракан е регистрирана една нозокомиална инфекция, в МБАЛ-Дулово няма регистрирани инфекции. Ниският относителен дял на инфекциите, свързани с медицинското обслужване в двете общински болници се дължи на малката разкриваемост.

Структурата на регистрираните ВБИ според локализацията има следната характеристика: пневмонии свързани с интубация (21%), повърхностни инфекции на хирургичното място (21%), конюнктивити (12%), инфекции на пикочните пътища (12%), дълбоки инфекции на хирургичното място (4,5%), инфекции на гастро-интестиналния тракт (4%), инфекции на ГДП (3%), бронхит, трахиобронхит, бронхиолит (3%), кожни инфекции (3%), локална инфекция свързана с ЦВК (1,7%). Останалите ВБИ са единични случаи.

В етиологичен аспект регистрираните ВБИ са представени от разнообразни микробни причинители. С най-голям отн. дял са инфекциите причинени от *Стафилококус соа/-/* (26%), *Псевдомонас аеруиноза* (9%), *Ентерококус фекалис* (9%), *Кандида Албиканс*

(8%), *Стафилококкус ауреус* (8%), *Ацинетобактер* (8%), *Е. Коли* (7%), *Ентеробактер* (3%) и др. Незследвани причинители липсват, а микробиологично недоказаните са 1,12%.

След определяне на антибиотична чувствителност 131 изолата са определени като клинично чувствителни и 10 като клинично резистентни (8 от тях са от род *Ацинетобактер*). От провеждания лабораторен контрол за обективизиране качеството на дезинфекционните и стерилизационни мероприятия в лечебните заведения са взети 1012 проби. От тях 13 (1,3%) са показали неудовлетворителен резултат. Във връзка с установени пропуски в стерилизационния режим на стоматологичен инструментариум са съставени 6 акта за административно нарушение на дентални лекари.

Проби с неудовлетворителен резултат са отчетени от работно облекло (11%), инструментариум (2,5%), от ръце (1,6%), от повърхности (0,9%).

Дейност по надзора на беса

През 2020г. в Силистренска област са регистрирани 105 лица ухапани от кучета, котки и др. животни, срещу 153 за 2019г. Сред ухапаните преобладават градските случаи (50%), мъжете (52%) и лицата над 19 год. възраст (54%). Най-голям е относителният дял на ухапаните от кучета – 95%, от тях 46% скитащи и 54% домашни. До 2016г. броят на ухапаните от животни ежегодно нарастваше. За първи път през 2016г. ухапаните значително намаляха, като това се обяснява с работата на приюта, разкрит в гр. Силистра в края на 2015г. Изтеклата година е поредна година с понижаване броя на ухапаните от кучета.

Постекспозиционна профилактика против бяс е извършена на 61 от ухапаните (58%).

От всички 61 имунизирани 57% са имунизирани с 3 игли, след което схемата е прекратена, поради приключване на 10 дневния срок за наблюдение на животното, осъществило експозицията. Общо за профилактика срещу бяс са изразходвани 187 дози ваксина Верораб. През последните 9 години постекспозиционната ваксинопрофилактика срещу бяс се извършва само в диагностично-консултативния кабинет на Инфекционно отделение в МБАЛ-Силистра. Това затруднява профилактиката на лицата от други отдалечени населени места, които трябва да пътуват неколккратно и се отразява на решението им да се обърнат за медицинска консултация или да завършат започналата имунизационна схема. През 2020г. извършването на имунопрофилактика срещу бяс допълнително се усложни, предвид превръщането на Инфекционно отделение в КОВИД отделение.

През изтеклата година епизоотичната обстановка в областта, по отношение на беса беше благополучна. Не са регистрирани лица претърпели експозиция от положителни за бяс животни, не са съобщавани от ОДБХ-Силистра животни положителни за бяс.

Дейност по надзора на ОВП и Полиомиелит

По надзора на ОВП наблюдаваме три отделения по нервни болести (с 54 легла), три педиатрични отделения (с 50 легла) и едно инфекционно отделение в МБАЛ-Силистра (с 15 легла). По данни на НСИ, към 31.12.2019г., броят на населението от 0 до 15 години в Силистренска област е **14 815**.

Ежеседмично получаваме от подлежащите на надзор болнични отделения информация за „нула“ случаи на ОВП. При наличие на съмнително болно дете постъпва съобщение по телефон и с бързо известие.

През 2020г. са извършени **84 планирани проверки по активния епиднадзор на ОВП**, при които не са открити несъобщени случаи.

През 2020г. са регистрирани **5 случая на изолирана парализа на лицевия нерв:**

- *Дете на 6г., хоспитализирано в детско отделение на МБАЛ Силистра. Детето е имунизирани срещу полиомиелит с 3 приема на петкомпонентна ваксина и реимунизация на 6г. възраст с Тетраксим. От вирусологичното изследване не се доказва ентеровирус. На детето е извършен проследяващ преглед на 60-тия ден – без оплаквания и остатъчни парези.*
- *Дете на 10г., хоспитализирано в педиатрично отделение на МБАЛ Силистра, имунизирани с 3 основни приема с жива ваксина срещу полиомиелит и реимунизации с петкомпонентна ваксина и на 6 год. възраст с Тетраксим. От вирусологичното изследване не се доказва ентеровирус. Извършен е проследяващ преглед на 60-тия ден –*

поради неповлияване на неврологичния статус след дехоспитализация от МБАЛ-Силистра, детето е лекувано в УМБАЛ „Св. Марина“ гр. Варна, проведена нова физиотерапия. В момента на контролния преглед с оплаквания от непълно набръчкване на челото, изгладена дясна назолабиална гънка и изкривяване на устата.

- **Дете на 13г.**, хоспитализирано в детско отделение на МБАЛ Силистра. Към момента на заболяването детето е настанено в СПИ с. Варненци, родено и пребивавало в Плевенска област. След изискана информация за извършените имунизации срещу полиомиелит, от РЗИ-Плевен е получен отговор, че няма данни за имунизационния статус на детето.. От вирусологичното изследване не се доказва ентеровирус. На детето е извършен преследяващ преглед на 60-тия ден- липсват данни за остатъчни парези в областта на лицевия нерв.
- **Дете на 12г.**, хоспитализирано в педиатричното отделение на МБАЛ-Силистра. Имунизирано с три основни приема срещу полиомиелит и реимунизация с петкомпонентна ваксина и с Четирикомпонентна ваксина на 6г. възраст. Детето живее в чужбина, където се е завърнало след дехоспитализацията, поради което не е извършен контролен преглед на 60-тия ден.
- **Дете на 4г.**, хоспитализирано в МБАЛ-Силистра. Получило три основни приема с шесткомпонентна ваксина и реимунизация с петкомпонентна ваксина. Предвид това, че е заболяло в края на 2020г., все още не е извършен преследяващ преглед на 60-тия ден.

Оценка на ефективността на системата за надзор за ОВП

Пълнота на съобщаването - 100% от седмичната сигнална информация е навременна;

Чувствителност на системата – 5 случая на ОВП, при наблюдавано население в областта от 14 815 души (при минимално ниво 1 случай на 100 хил. души);

Пълнота на проучване на случаите- случаите са проучени до 48-мия час, изпратени са по 2 фекални проби, взети в два последователни дни, съхранявани и транспортирани правилно, не са доказани ентеровируси;

Пълнота на проследяването- на 3 от децата са извършени преследяващи прегледи на 60-тия ден, едно дете се намира в чужбина и не е открито. Контролният преглед на едното дете предстои. Случаите са въведени в уеб базираната информационна система за надзор на ОВП.

Изготвил:

Д-р Боряна Кочева

Главен инспектор Д НЗБ